

פרוטוקול מס' 141

מישיבת ועדה הכנסת
מיום ג', ב' בשבט תשל"ב - 18.1.72, בשעה 8.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

י . ישעיהו - היו"ר
א . אנקוריון
ר . ארזי
מ . ביבי
ש . י . גרוס
י . נבון
מ . נסים
א . עופר
צ . צימרמן
א . רוזיאל-נאור
מ . שחל

מוזמנים:

ח . גרוסמן - חברת-הכנסת
מ . בן-פורת - חבר-הכנסת
ח . ליאור - מזכיר הכנסת
ז . שר - היועץ המשפטי של הוועדה
ג . בר-יוסף - חשב הכנסת

מזכירת הוועדה: מ . ברפי

רשמה: נ . רינגלר

- סדר-היום:
- א . שאילתה של חבר-הכנסת י . בן-מאיר בדבר אישור הצעה דחופה לסדר-היום;
  - ב . פניית יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים בדבר נושא חדש שהועלה בוועדה;
  - ג . הצעת חבר-הכנסת מ . בן-פורת לתיקון סעיף 85 של החקנון;
  - ד . סדרי הדיון בהודעת שר החוץ בדבר "התייחדות עם זכר הרוגי המלכות בבגדד והזדהות עם יהודי ערב";
  - ה . סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו בתחום ענייני התרבות וקביעת הזמן לדיון;
  - ו . קביעת הזמן לדיון בסקירות שרים על פעולות משרדיהם.

היו"ר י. ישעיהו:

אני פותח את הישיבה.

א. שאילתה של חבר-הכנסת י. בן-מאיר בדבר אישור הצעה דחופה לסדר-היום

רצוני למחות על מדיניות של איפה ואיפה, לדעתי, לגבי אישור הצעות דחופות לסדר-היום על-ידי יושב-ראש הכנסת והסגנים. הגשתי לפני שבוע הצעה דחופה לסדר-היום בענין: אי הסדר ברשות הנמלים. יושב-ראש הכנסת והסגנים לא הכירו בדחיפות הצעתי; אתמול הוגשו 4 הצעות לסדר-היום בדיוק באותו נושא ויושב-ראש הכנסת והסגנים כן הכירו בדחיפותן. אני חושב שאין שום קריטריונים אצל יושב-ראש הכנסת והסגנים מתי להכיר ומתי לא להכיר בדחיפות הצעה לסדר-היום, ויש מטרה להכיר בהצעתו של חבר-הכנסת אחד ולא להכיר בהצעתו של חבר הכנסת אחר.

מדוע אותו נושא לא היה דחוף בשבוע שעבר ואילו השבוע הוא כן נעשה דחוף? אם הכירו בדחיפותן של 4 הצעות לסדר-היום צריך היה להכיר גם בדחיפותה של הצעתי. הודיעו שישנן 4 הצעות לסדר-היום ולא טרחו להודיע שקיימת גם הצעתי.

היו"ר י. ישעיהו:

יושב-ראש הכנסת והסגנים פועלים מכות סמכותם על-פי התקנון ואין הם כפופים לבירור או למשפט של ועדת הכנסת. אפשר לערער על החלטת יושב-ראש הכנסת והסגנים. אם הנושא הוא בגדר ערעור - ועדת הכנסת תדון בו. לאחר שהערעור יוגש ליושב-ראש הכנסת ויושב-ראש הכנסת יעבירו לדיון בוועדת הכנסת.

י. בן-מאיר:

אני מתלונן על מדיניות שאינני מבין אותה. מדוע לא מצאו לנכון להעלות גם את הצעתי לסדר-היום? גם בכנסת יש הגינות אלמנטרית, עם כל הכבוד ליושב-ראש הכנסת והסגנים.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מבקש אותך להפנות שאלתך ליושב-ראש הכנסת והסגנים, אשר מסמכותם לאשר הצעות דחופות לסדר-היום.

י. נבון:

כמי שיושב בפורום של יושב-ראש הכנסת והסגנים רצוני לומר לחבר-הכנסת בן-מאיר: יש מספיק טענות שהן מבוססות, חבל לך להוסיף טענות שאין להן שחר. דבר אחד תוציא מליבך: שיש איפה ואיפה.

מ. ביבי:

אולי תגבר קצת התבונה ותבין קיש אולי סיבות אחרות.

סוכס:

חבר-הכנסת בן-מאיר יפנה שאלתו ליושב-ראש הכנסת והסגנים אשר מסמכותם לאשר הצעות דחופות לסדר-היום.

היו"ר י. ישעיהו:

ב. פניית יושבת-ראש ועדת השירותים הציבוריים בדבר נושא חדש שהועלה בוועדה

עלינו להחליף דברים בינינו בקשר עם הערעור לגופו של חברת-הכנסת רזיאל-נאור לגבי הסיכומים של הוועדה המשותפת של ועדת השירותים הציבוריים וועדת החינוך והתרבות בנושא נוער במצוקה. הוועדה המשותפת הכינה שורה שלמה של סיכומים המשתרעים על שישה עמודי פוליו. אין בדעתי להקריאם לפניכם.

הזמנתי את החוברת של "דברי הכנסת" בה נמצא הדיון שנתקיים על ההצעות לסדר היום של חברי הכנסת בנושא צעור במצוקה. דיון זה נתקיים לפני שהתקנון החדש נכנס לתוקפו ובו הסעיף: שאם יש רוב של חברי הכנסת לסעיף מסויים - הסעיף יכול ליהפך לסעיף לסדר-היום. כמעט כל סיעות הכנסת השתתפו בדיון זה. קראתי את כל הדיון. מי שרוצה לקראו - יקראו. אני רוצה לומר שכל מה שנאמר במסקנות פורש או נרמז בדברי הנואמים בכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

השאלה שהתעוררה היא בעצם זו: חברת-הכנסת רזיאל-נאור טענה שהצעה שהוצעה על-ידי חברי-הכנסת גרוסמן, הרמן, וכך ופיינברג-סירני היא בגדר חריגה מן הנושא "נוער במצוקה". גוסס ההצעה הוא: "הוועדות ממליצות לעודד ייעוץ למשפחות ותכנון בעזרת אנשי מקצוע - רופאים, עובדים סוציאליים, פסיכולוגים ומחנכים."; ישנה הצעת מיעוט של חברי-הכנסת ורדיגר ופרוש האומרת: "הוועדות ממליצות לפתח ערכי הדת והמסורת היהודית בקרב הנוער, כי ההינתקות מערכים רוחניים מקובלים מבלי לתת להם תחליף היא אחד הגורמים להתדרדרות הנוער."; יש הצעת מיעוט נוספת של חבר-הכנסת גרוס אשר נוסחה כמעט מקביל לנוסח שהוועדה הגיעה אליו.

לפי מיטב הטרשמותי, ואינני רואה עצה אחרת כיצד תיכנס הוועדה לענין, החומר הזה שייך לאותם הדברים אשר הוצגו בכנסת, בלשון זו או בלשון אחרת. כשלעצמי, אילו הייתי חבר הוועדה, הייתי מוציא מסקנות קצרות יותר - ב-2-3 סעיפים ולא על 5 עמודים - אבל זו זכותה של הוועדה.

הסעיף עליו חלקה חברת-הכנסת רזיאל-נאור אינו סעיף שנתקבל ברוב, אלא חברת-הכנסת רזיאל-נאור טענה שסעיף כזה לא יכול להיכלל במסקנות הוועדה בנושא "הנוער במצוקה"; כיוון שאני חושב שכל הדברים האלה שייכים לדבריהם ולכוונתם של המציעים אז כולם כשרים לדיון במסגרת הסעיף. מה שהוועדה תקבל כהצעת רוב - היא תקבל כהצעת רוב על אחריותה; ומה שתקבל הוועדה כהצעת מיעוט - היא תקבל כהצעת מיעוט על אחריותה.

אני מציע שנדחה את הערעור על נושא חדש.

א. רזיאל-נאור: לא הלאה את הוועדה בנאום ארוך, אבל מגיע לי להגיד כמה מלים.

המסקנות שהוועדה הציעה כוללות נושאים רבים ושונים: נושאים של חינוך, נושאים של סעד, נושאים של עידוד המשפחה ודרכי הטיפול במשפחה. כל הנושאים הללו משתלבים במסכת הגדולה של חילוץ הנוער מהמצוקה שבה הוא נתון ומתייחסים במקצת גם לשורשים ולסיבות שהנוער הזה נקלע לתוך המצוקה. על כל אחד ואחד מהנושאים האלה שמעה הוועדה הרצאות של מומחים, או חוות דעת של מומחים וניהלה דיונים ארוכים ומעמיקים. עם כל הכבוד, נושא תכנון המשפחה לא זכה בדיון הזה לא להרצאה ולא לדיון. אני חושבת שנושא שלא נדון בוועדה כמו הנושאים האחרים הכלולים במסקנות הוועדה, כגון: חינוך ועבודה סוציאלית לכל צורותיה וסעיפיה, אי אפשר להשחילו לתוך המסקנות. מה גם שאי-אפשר כלל להגיד לאנשים השרויים במצוקה: זה מגיע לכם בגלל שיש לכם משפחות ברוכות ילדים.

ח. גרוסמן: זה לא נאמר.

א. רזיאל-נאור: ודאי שזה לא נאמר.

נושא תכנון המשפחה הוא נושא חדש וראוי לדיון בפני עצמו. אם מליאת הכנסת או הוועדה יחליטו לדון בנושא תכנון המשפחה - יש לדון בו, אבל אי-אפשר להכניס מסקנות דרך אגב על דבר חשוב שלא היה בדיוני הוועדה.

מ. נסים: לא חשוב כלל ועיקר מה דעתי על נושא תכנון המשפחה, לא זה הנושא העומד לפנינו לדיון; אבל מי שיבוא ויאמר שהנושא של תכנון המשפחה הוא ענין שולי לנושא, או אחת המסקנות של דיון על בעיית נוער במצוקה - חוטא לאמת ולבעיות המרכזיות של עם ישראל. זהו נושא שאין לו דוגמה בשאלות החברתיות העומדות לפנינו, שאין לו דוגמה כמה הוא עומד בפני עצמו, תלוש מכל בעיה אחרת וראוי לדיון מעמיק וקשה להביא אותו כלאחר יד מבלי שהוועדה עצמה העמיקה בנושא. האם שמעה הוועדה מהי השקפתם של נציגי המשפחות הללו? האם שמעה מהי דעת סוציולוגים בעלי דעה חיובית ושלילית על הענין? לו היתה הוועדה עושה זאת היא היתה חורגת מסמכותה, כי לא זה הנושא שהועבר אליה לדיון מהמליאה.

מ. נסים:

לא זה מה שמדאיג אותי. היום זו דעת מיעוט, מי ערב לנו שמחר לא תהיה זו דעת רוב? יושב-ראש הוועדה הדגיש שזו דעת מיעוט ולכן בואו ונניח לענין. זה לא שייך.

היו"ר י. ישעיהו:

אומר את הדברים במלים שלי כדי שלא יפרשו את דברי: הוועדה נכנסה לכל מיני פרטי פרטים בנושא של נוער במצוקה, לא נשאר דבר שאפשר להגיד עליו שהוא נושא חריג. אם לא ביררו את הנושא יכירו אותו בישיבה אחת, אבל זהו נושא כל כך מקיף והמסקנות כל כך מקיפות שצריך לדון לגופן ולהחליט מה מתקבל על דעת הרוב ומה מתקבל על דעת המיעוט.

מ. נסים:

הוועדה היתה חורגת מסמכותה לו היתה מזמינה מומחים לחקור בנושא תכנון המשפחה כיוון שאין זה הנושא שהועבר אליה לדיון. הועבר לדיון בוועדה נושא הנוער במצוקה - מה לעשות עם הנוער כאשר הבעיה כבר קיימת ולא כיצד ינהגו הורי הנוער הזה. נושא זה עומד ברום בעיותינו. האם נבדק מה דעת הצבא על הנושא הזה? יש משפחות המספקות 10 ילדים לצבא ואינני יודע מאין תבוא התשועה אם לא יספקו זאת; אבל להגיד שזה שייך לנושא הנוער במצוקה כאילו היתה זו דעת הרוב, זה לא היה קורה. הדיון שלנו צריך להיות: אם המסקנה חורגת או לא חורגת מהנושא, ולא אם זו דעת רוב או דעת מיעוט. אני לא הצבעתי בכנסת להעביר את נושא "הנוער במצוקה" לוועדת פלוניית של הכנסת כדי שיטילו עלי הוראות כיצד לתכנן את משפחתי.

אני מעוניין בדיון בפני עצמו בנושא תכנון המשפחה. אני מציע לחברי-הכנסת: גרוסמן, הרמן, כץ ופיינברג-סירני להציע הצעה לסדר-היום בנושא זה. אני אצביע בעד העברת הנושא לדיון בוועדה. שיהיה דיון נוקב ורציני. מדוע להכניס נושא זה כלאחר יד למסקנות בענין "הנוער במצוקה"? אינני מוכן שנושא תכנון המשפחה יכלל במסקנות בענין נוער במצוקה ושהמסקנות תחייבנה את הממשלה על-פי תקנון הכנסת כיוון שהנושא הועבר לדיון בוועדה מהמליאה.

ח. גרוסמן:

מסקנות ועדה הן המלצות.

מ. נסים:

אם מסקנה של ועדה של הכנסת היא מוסרית בלבד, אני מציע שהכנסת לא תדון בשום נושא. מסקנה של ועדה היא החלטה של הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

הכנסת עוסקת בהחלטות ולא במוסר. כמובן שאין הכנסת מתעלמת ממוסר.

מ. נסים:

אני מציע שנושא תכנון המשפחה יידון בנושא בפני עצמו. אנו קיבלנו איזו קונצפציה, שאולי לא הוחלט עליה במישרין, האומרת: "לא תחרוג הוועדה מהנושא כפי שנוסח והוסבר במליאת הכנסת". לא קראתי את הדברים שנאמרו בכנסת בנושא זה וכך לא את מסקנות הוועדה המשותפת. יושב-ראש הוועדה אמר שהוזכר בנאומים נושא הילודה. כך אמר שהנושא כל כך מקיף עד כי לא שם לב אם היו בדיון בכנסת דברים על הגבלת הילודה.

היו"ר י. ישעיהו:

לא מדובר במסקנות הללו על הגבלת ילודה, אלא על תכנון ילודה, כך שהשתערוותך על דלת פתוחה

אינה טובה. המסקנה הנוגעת לתכנון הילודה אומרת: "הוועדות ממליצות לעודד ייעוץ למשפחות ותיכנון בעזרת אנשי מקצוע - רופאים, עובדים סוציאליים פסיכולוגים ומחנכים". לא נאמר: הגבלת ילודה. "תכנון" פירושו ללדת כל שנה או בהפסקה של שנה.

אני הייתי מצביע נגד ההצעה הזאת מעיקרו של

דבר, אך היא לגיטימית לתחום הנושא.

ח. גרוסמן:

לצערי הרב, העבירו משולחן המליאה לדיון בוועדה משותפת של הכנסת נושא בלתי מוגדר, רחב ומקיף; לא נושא מסויים. כאשר ישנה הוועדה המשותפת כבר היו כמה הצעות לסדר-היום אשר דנו בהם - היה כבר דיון בכנסת על נוער עברייך והכל כלול בנושא זה. היו גם דיונים ספציפיים, אבל מה לעשות? כך הגיע הנושא אלינו. לו היה מגיע אלינו לדיון ענין נוער עברייך - זה נושא שהיה כבר בדיון בוועדת השירותים הציבוריים, התייחסנו אליו בלבד וצמצמנו את הדיון לנושא בלבד; אבל כאשר הגיע נושא "הנוער במצוקה" לדיון במליאה הביא כל חבר-הכנסת שהגיע הצעה זו אינטונציה משלו, אבל לדיון בוועדת השירותים הציבוריים הגיע הנושא כהצעה אחת והיינו מוכרחים לדון בכל האספקטים שהועלו במליאה. בוועדה עליונה שהוקמה ליד ראש הממשלה דנו בנוער במצוקה. שם יש 15 צוותים ל-15 נושאים הכלולים בנושא ששמו "נוער במצוקה". אז תבינו שאי-אפשר היה לתחום תחומים, היה עלינו לדון בכל האספקטים.

תוך כדי דיון העלו חברי הוועדה את הנושא של ייעוץ למשפחות ותיכנון, בעקבות תפקידו של המרכז לדמוגרפיה שהיה בזמנו מאורגן להגביל את הילודה ולתכנן אותה. תכנון משפחה אינו עומד בסתירה עם עידוד הילודה. חברי-הכנסת הרמן וכץ העלו נושא זה ואי-אפשר להגיד שלא דנו בזה בוועדה. כפי שחבר-הכנסת גרוס העלה את הענין של חינוך דתי - אינני אומרת שזה לא שייך, אבל אם זה לא שייך לנושא אינני יודעת מה כן שייך לנושא.

אין לנו ברירה עכשיו אלא לסיים את המסקנות ולתת ביטוי גם לדעות מיעוט. איננו יכולים להגיד לחברת-הכנסת הרמן, העוסקת בענין הדמוגרפיה ותכנון המשפחה, אינך יכולה להביע דעתך. היא דיברה על הענין הזה שהילודה במשפחה אינה מתוכננת. תוך שנה אחת יכולים להיות שני ילדים כאשר אי-אפשר לעבור לדירה עם חדר נוסף, ואילו היו ממתנים מעט יכולים היו לעבור לדירה גדולה יותר וללדת יותר ילדים. לא מדובר כאן על הגבלת ילודה. אני מתנגדת לזה, זה דבר בלתי הומני ולא זאת הכוונה. הכוונה היא למתן ייעוץ למשפחה. הדגש הוא על ייעוץ. אם משהו חשוב שגם ייעוץ למשפחה הוא דבר פוגע ואינו שייך לענין - אנו דנו בענין הזה כיוון שהנוער במצוקה בא ממשפחות במצוקה.

אפשר שלא להסכים לסעיף זה ואפשר שכן להסכים, אבל אי-אפשר לומר שסעיף זה לא שייך לנושא. הוא היה על השולחן. להבא, תדאגו לכך שהנושאים המועלים לסדר-היום יהיו נושאים ספציפיים יותר ומצומצמים יותר. זה יהיה לטובת הענין. הוועדות נמצאות במצוקה במצב הקיים. מה יהיה אם חבר הוועדה יבקש להזמין אנשים נוספים בענין זה? האם אשיב לו בשלילה? היו מומחים, מבין אלה שהוזמנו לוועדה, שדיברו גם על כך. כל מי שעוסק במשפחה במצוקה מעלה את הענין הזה שממשפחה אינה מודרכת על ידי מי שצריך. אני מדגישה את המלה "מודרכת".

לפי התקנון הקיים, הבלתי מתוקן, אין בכלל תקנה כזאת לגבי הצעה לסדר-היום האומרת: שהוועדה לא תחרוג מהנושא כפי שנוסח והוסבר במליאת הכנסת. חריגה מנושא חל רק לגבי הצעות חוק. אם רוצים לתקן את התקנון - תחקנו אותו, אבל בינתיים תנו לנו להגיש את המסקנות.

צ. צימרמן: אבל הוועדה כבר החליטה בענין זה.

ח. גרוסמן: אם כך תחליטו שמקרה זה לא יהווה תקדים.

היו"ר י. ישעיהו: אנו דנים לגופו של ענין.

מ. שחל: אני בין אלה החושבים דווקא ששאלת תכנון המשפחה איננה חייבת להשתמע כצמצום הילודה, אלא להיפך. נדמה לי שכל המגמות מחייבות להגדיל את המשפחות המצומצמות.

השאלה צריכה להיות עקרונית: האם הנושא הזה הוא חלק מההצעה לסדר היום, או לא. לו היתה עומדת לפנינו הצעה בענין תכנון משפחה, האם אי-אפשר היה לנגוע בשאלת הטיפול בנוער? אי-אפשר לתקן את הטיפול בנוער ולהגיד שאין קשר למשפחה, לגודלה ולכל ההשלכות שלה. ההצעה כפי שנוסחה ניתן לחיינה שאין בה, בשום פנים ואופן, המלצה לצמצום הילודה. מדובר על תכנון וייעוץ.

מ. שחל: לדוגמה: לו היינו דנים בשאלה של ריבוי תאונות הדרכים, האם אביזרי בטיחות לא היו שייכים לעניין? בין היתר יש נסיעה בשבת.

מ. שחל: זו הדוגמה השניה שרציתי להביא: אז אפשר היה להגיד שנסיעה בשבת גורמת לתאונות הדרכים.

הגישה היום היא גישה סוציאלית ויש לה קשר הדוק לבעיות המשפחה. לא ייתכן, לגופו של עניין, שהמלצות הוועדה תהיינה בלי הנושא הזה.

דעתי היא שהנושא הזה כן יכול להוות חלק מההמלצות וחלק מהדיון. אם ההצעה תקבל רוב או מינוס - זו דעת הוועדה, אבל לדעתי זה בהחלט כן כלול בנושא. יכול להיות מצב שבעתיד תתעורר השאלה ויקומו חברים ויגידו שנושא זה לא שייך לעניין, אז נושא כלשהו יהיה כל כך מצומצם שגם להצעה לא יהיה ערך.

י. בן-מאיר: השאלה היא אם זה נושא חדש, או לא נושא חדש. אינני מביע את דעתי.

אני מאוד מתפלא על הצעה כזאת. כל עוד מדובר על תכנון משפחה אין הכוונה להגבלת הילודה; אך הכוונה ודאי איננה להגברת הילודה, אלא לצמצומה. הייעוץ הוא דרך לפתור את כל בעיות העוני והמצוקה. אם יהיו רק 2-3 ילדים בכל משפחה תיפתר בעיית העוני והמצוקה. ברור שכוונתו של תכנון כזה אינה למה שלדעתי המדינה צריכה היתה להיות מופקדת עליה ולפעול למענו, וזה דווקא הגברת הילודה. "מעולה לעולה - כוחנו עולה", כל ילד חדש הוא עולה חדש. אני מתפלא שחברת-הכנסת הרמן, אשר כוונתה לשפר את המצב הדמוגרפי של ארץ-ישראל, מתכוונת לצמצם את הילודה. לפי נוסח ההצעה משתמע שהכוונה היא לא לייעוץ להורים כיצד לגדל את הילדים, אלא לייעוץ כיצד לתכנן את הולדת הילדים. ההצעה לסדר-היום מתייחסת לנוער במצוקה - נוער קיים החי במצוקה לאחר שכבר נולד.

מדוע חושב אני שהנושא חריג? - יש מקום לפירוש שאולי גם נכלול זאת, אבל לאור מה שקרה בשבוע שעבר, לאור פירוש הסעיף בתקנון הפוסל כל הצעה לסדר-היום בכנסת אשר נדונה בוועדה, והדיון נמשך חודשים רבים, הרי שאם נקבל את הפירוש הרחב של אותו נושא אז הכוונה היא לצמצם כליל את ההצעות לסדר-היום. לאור פירוש זה של התקנון חייבים אנו לקבל את הפירוש המצומצם של התקנה; לכן רואה אני בזה נושא חדש, כי אם יציע מישהו מחר הצעה לסדר-היום בנושא תכנון הילודה, אני אתנגד לכך שיושב-ראש הכנסת יפסול את ההצעה בטענה שהנושא נדון בוועדה הדנה בנוער במצוקה. לכן צריכים אנו לצמצם את הגדרת הנושאים הנדונים בוועדות.

י. שעי'הו: אני מסכים איתך שצריך להגדיר את הנושא שמציעים לסדר-היום, כי אחרת חברי-הכנסת יצביעו במליאה שלא להעביר את ההצעות לדיון בוועדות כיוון שלא יידעו מה מסתתר מאחרי ההצעות.

א. עופר: היות וזו הפעם הראשונה שאנו דנים בנושא חריג לגבי הצעה לסדר-היום צריך כל אחד מאיתנו לקבוע לעצמו כיצד היה הוא נוחג. במקרים אחרים, לקולה או לחומרה. כאשר מעלים נושא חדש בדיון בהצעת חוק, כדי שההצעה תועלה ותובא לדיון בכנסת היא צריכה לעבור קריאה נוספת בכנסת ואחר-כך מועברת לדיון בוועדה ופה הוא נמצא כאילו על הסף. הוא יכול להעביר רעיון על הסף ואומרים לו שזה נושא חדש, אז באמת אם "כן", או "לא" זה מכריע; במקרה של הצעה לסדר-היום אנו יכולים להחמיר יותר. אם מחליטים שזהו נושא חדש מציע ההצעה יכול להעלות את הצעתו כהצעה לסדר-היום בכנסת והצעתו תקבל אותו מעמד כפי שקיבלה ההצעה הקודמת; לכן מותר לנו להחמיר בעניין זה, גם כדי שלא ייתברר שכל הנושאים נדונים בכנסת.

ח. גרוסמן:

לצערי הרב, העבירו משולחן המליאה לדיון בוועדה משותפת של הכנסת נושא בלתי מוגדר, רחב ומקיף; לא נושא מסויים. כאשר ישבה הוועדה המשותפת כבר היו כמה הצעות לסדר-היום אשר דנו בהם - היה כבר דיון בכנסת על נוער עברייך והכל כלול בנושא זה. היו גם דיונים ספציפיים, אבל מה לעשות? כך הגיע הנושא אלינו. לו היה מגיע אלינו לדיון ענין נוער עברייך - זה נושא שהיה כבר בדיון בוועדת השירותים הציבוריים, התייחסנו אליו בלבד וצמצמנו את הדיון לנושא בלבד; אבל כאשר הגיע נושא "הנוער במצוקה" לדיון במליאה הביא כל חבר-הכנסת שהגיע הצעה זו אינטונציה משלו, אבל לדיון בוועדת השירותים הציבוריים הגיע הנושא כהצעה אחת והיינו מוכרחים לדון בכל האספקטים שהועלו במליאה. בוועדה עליונה שהוקמה ליד ראש הממשלה דנו בנוער במצוקה. שם יש 15 צוותים ל-15 נושאים הכלולים בנושא ששמו "נוער במצוקה". אז תבינו שאי-אפשר היה לתחום תחומים, היה עלינו לדון בכל האספקטים.

תוך כדי דיון העלו חברי הוועדה את הנושא של ייעוץ למשפחות ותיכנון, בעקבות תפקידו של המרכז לדמוגרפיה שהיה בזמנו מאורגן להגביל את הילודה ולתכנן אותה. תכנון משפחה אינו עומד בסתירה עם עידוד הילודה. חברי-הכנסת הרמן וכץ העלו נושא זה ואי-אפשר להגיד שלא דנו בזה בוועדה. כפי שחבר-הכנסת גרוס העלה את הענין של חינוך דתי - אינני אומרת שזה לא שייך, אבל אם זה לא שייך לנושא אינני יודעת מה כן שייך לנושא.

אין לנו ברירה עכשיו אלא לסיים את המסקנות ולתת ביטוי גם לדעות מיעוט. איננו יכולים להגיד לחברת-הכנסת הרמן, העוסקת בענין הדמוגרפיה ותכנון המשפחה, אינך יכולה להביע דעתך. היא דיברה על הענין הזה שהילודה במשפחה אינה מתוכננת. תוך שנה אחת יכולים להיות שני ילדים כאשר אי-אפשר לעבור לדירה עם חדר נוסף, ואילו היו ממתנינים מעט יכולים היו לעבור לדירה גדולה יותר וללדת יותר ילדים. לא מדובר כאן על הגבלת ילודה. אני מתנגדת לזה, זה דבר בלתי הומני ולא זאת הכוונה. הכוונה היא למתן ייעוץ למשפחה. הדגש הוא על ייעוץ. אם משהו חושב שגם ייעוץ למשפחה הוא דבר פוגע ואינו שייך לענין - אנו דנו בענין הזה כיוון שהנוער במצוקה בא ממשפחות במצוקה.

אפשר שלא להסכים לסעיף זה ואפשר שכן להסכים, אבל אי-אפשר לומר שסעיף זה לא שייך לנושא. הוא היה על השולחן. להבא, תדאגו לכך שהנושאים המועלים לסדר-היום יהיו נושאים ספציפיים יותר ומצומצמים יותר. זה יהיה לטובת הענין. הוועדות נמצאות במצוקה במצב הקיים. מה יהיה אם חבר הוועדה יבקש להזמין אנשים נוספים בענין זה? האם אשיב לו בשלילה? היו מומחים, מביין אלה שהוזמנו לוועדה, שדיברו גם על כך. כל מי שעוסק במשפחה במצוקה מעלה את הענין הזה שהמשפחה אינה מודרכת על ידי מי שצריך. אני מדגישה את המלה "מודרכת".

לפי התקנון הקיים, הבלתי מתוקן, אין בכלל תקנה כזאת לגבי הצעה לסדר-היום האומרת: שהוועדה לא תחרוג מהנושא כפי שנוסח והוסבר במליאת הכנסת. חריגה מנושא חל רק לגבי הצעות חוק. אם רוצים לתקן את התקנון - תחקנו אותו, אבל בינתיים חנו לנו להגיש את המסקנות.

צ. צימרמן: אבל הוועדה כבר החליטה בענין זה.

ח. גרוסמן: אם כך תחליטו שמקרה זה לא יהווה תקדים.

היו"ר י. ישעיהו: אנו דנים לגופו של ענין.

מ. שחל: אני בין אלה החושבים דווקא ששאלת תכנון המשפחה איננה חייבת להשתמע כצמצום הילודה, אלא להיפך. נדמה לי שכל המגמות מחייבות להגדיל את המשפחות המצומצמות.

השאלה צריכה להיות עקרונית: האם הנושא הזה הוא חלק מההצעה לסדר היום, או לא. לו היתה עומדת לפנינו הצעה בענין תכנון משפחה, האם אי-אפשר היה לנגוע בשאלת הטיפול בנוער? אי-אפשר לתקן את הטיפול בנוער ולהגיד שאין קשר למשפחה, לגודלה ולכל ההשלכות שלה. ההצעה כפי שנוסחה ניתן לתבינה שאין בה, בשום פנים ואופן, המלצה לצמצום הילודה. מדובר על תכנון וייעוץ.

מ. שחל: לדוגמה: לו היינו דנים בשאלה של ריבוי תאונות הדרכים, האם אביזרי בטיחות לא היו שייכים לעניין? בין היתר יש נסיעה בשבת.

מ. שחל: זו הדוגמה השניה שרציתי להביא: או אפשר היה להגיד שנסיעה בשבת גורמת לתאונות הדרכים.

הגישה היום היא גישה סוציאלית ויש לה קשר הדוק לבעיות המשפחה. לא ייתכן, לגופו של עניין, שהמלצות הוועדה תהיינה בלי הנושא הזה.

דעתי היא שהנושא הזה כן יכול להיות חלק מהמלצות וחלק מהדיון. אם ההצעה תקבל רוב או מינוס - זו דעת הוועדה, אבל לדעתי זה בהחלט כן כלול בנושא. יכול להיות מצב שבעתיד תתעורר השאלה ויקומו חברים ויגידו שנושא זה לא שייך לעניין, או נושא כלשהו יהיה כל כך מצומצם שגם להצעה לא יהיה ערך.

י. בן-מאיר: השאלה היא אם זה נושא חדש, או לא נושא חדש. אינני מביע את דעתי.

אני מאוד מתפלא על הצעה כזאת. כל עוד מדובר על תכנון משפחה אין הכוונה להגבלת הילודה; אך הכוונה ודאי איננה להגברת הילודה, אלא לצמצומה. הייעוץ הוא דרך לפתור את כל בעיות העוני והמצוקה. אם יהיו רק 2-3 ילדים בכל משפחה תיפתר בעיית העוני והמצוקה. ברור שכוונתו של תכנון כזה אינה למה שלדעתי המדינה צריכה היתה להיות מופקדת עליה ולפעול למענו, וזה דווקא הגברת הילודה. "מעולה לעולה - כוחנו עולה", כל ילד חדש הוא עולה חדש. אני מתפלא שחברת-הכנסת הרמן, אשר כוונתה לשפר את המצב הדמוגרפי של ארץ-ישראל, מתכוונת לצמצם את הילודה. לפי נוסח ההצעה משתמע שהכוונה היא לא לייעוץ להורים כיצד לגדל את הילדים, אלא לייעוץ כיצד לתכנן את הולדת הילדים. ההצעה לסדר-היום מתייחסת לנוער במצוקה - נוער קיים החי במצוקה לאחר שכבר נולד.

מדוע תושב אני שהנושא חריג? - יש מקום לפירוש שאולי גם נכלול זאת, אבל לאור מה שקרה בשבוע שעבר, לאור פירוש הסעיף בתקנון הפוסל בל הצעה לסדר-היום בכנסת אשר נדונה בוועדה, והדיון נמשך חודשים רבים, הרי שאם נקבל את הפירוש הרחב של אותו נושא אז הכוונה היא לצמצם כליל את ההצעות לסדר-היום. לאור פירוש זה של התקנון חייבים אנו לקבל את הפירוש המצומצם של התקנה; לכן רואה אני בזה נושא חדש, כי אם יציע מישהו מחר הצעה לסדר-היום בנושא תכנון הילודה, אני אתנגד לכך שיושב-ראש הכנסת יפסול את ההצעה בטענה שהנושא נדון בוועדה הדנה בנוער במצוקה. לכן צריכים אנו לצמצם את הגדרת הנושאים הנדונים בוועדות.

י. שעי'הו: אני מסכים איתך שצריך להגדיר את הנושא שמציעים לסדר-היום, כי אחרת חברי-הכנסת יצביעו במליאה שלא להעביר את ההצעות לדיון בוועדות כיוון שלא יגדעו מה מסתתר מאחרי ההצעות.

א. עופר: היות וזו הפעם הראשונה שאנו דנים בנושא חריג לגבי הצעה לסדר-היום צריך כל אחד מאיתנו לקבוע לעצמו כיצד היה הוא נוחג במקרים אחרים, לקולה או לחומרה. כאשר מעלים נושא חדש בדיון בהצעת חוק, כדי שההצעה תועלה ותובא לדיון בכנסת היא צריכה לעבור קריאה נוספת בכנסת ואחר-כך מועברת לדיון בוועדה ופה הוא נמצא כאילו על הסף. הוא יכול להעביר רעיון על הסף ואומרים לו שזה נושא חדש, אז באמת אם "כן", או "לא" זה מכריע; במקרה של הצעה לסדר-היום אנו יכולים להחמיר יותר. אם מחליטים שזהו נושא חדש מציע ההצעה יכול להעלות את הצעתו כהצעה לסדר-היום בכנסת והצעתו תקבל אותו מעמד כפי שקיבלה ההצעה הקודמת; לכן מותר לנו להחמיר בעניין זה, גם כדי שלא ייתברר שכל הנושאים נדונים בכנסת.

א. עופר:

אישיית, לא הייתי מעלה את הטענה של נושא חדש לגבי סעיף זה, כי הוא כלול בנושא; יחד עם זאת אני מודה, למרות שההצעה מנוסחת באופן עדין, ההצעה מעוררת ויכוח שהוא מחוץ ומעבר לענין הזה. יש לה אספקטים דתיים ואחרים. זו הצעה נכבדה למדי, קשורה לנושא, אבל עצם זה שהיא נכבדה כל כך אי אפשר להבליעה בנושא הכולל הזה. מכובד יותר לדון בנושא באופן נפרד מאשר להבליע אותו בהצעת מיעוט בתוך מסקנות הוועדה. אופיו של הנושא מצריך טיפול נפרד.

י. נבון:

מהי התרשמותי מהנוסח של הסעיף הזה? - כאשר מדברים על תכנון המשפחה זה יכול להיות גם הרחבת הילודה, זה בהחלט יכול להיות גם צמצום הילודה ולא יעזור כאן שום דבר אם נאמר שלא מדובר על צמצום או הגבלה. מדובר כאן על תכנון. המגמה של חוגים מסויימים הייתה לעודד משפחות, שיש להן שני ילדים, שירחיבו את משפחתם; ויחד עם זאת ללכת לכיוון של הגבלת ילודה במשפחות אשר מבחינה סוציאלית הן מיעוטות יכולות ומרובות ילדים. אין טעם שלא ניתן את הפירוש הזה הכולט לעיין. לתכנון משפחה יכולה להיות גם משמעות של הגבלה.

לפי דעתי, סעיף זה שייך לנושא הכללי, כאשר מדברים על נוער במצוקה. כי תיאורטית, כאשר המשפחה היא מרובת ילדים, כאשר יש נערים במצוקה, אם נולד ילד נוסף הוא בפורטנציה שייך לנוער במצוקה. יכול להיות שמספר הילדים הזה לא היה במצוקה אילו לא היה מספר גדול של ילדים במשפחה. ידועים לי מקרים של נשים אשר ביקשו להגביל ילודתן וביקשו ייעוץ, ויש אשה חולה אשר העמידה כל שנה ולדות והאלהים בירך אותה.

רצוני להביא לדוגמה את הדוגמה שהביא חבר-הכנסת שחל: ריבוי תאונות הדרכים. נניח שוועדה בודקת את הגורמים לריבוי תאונות דרכים ומחליטה על הרחבת כבישים, חגירת חגורות בטיחות וכו'. יכול אחד החברים לקום שלא לאשר רישיונות לכלי רכב כגון: אופנועים ו"טוסטוסים" מעבר למכסה מסויימת. מה זה שייך לענין? והנימוק הוא שלא רוצים להוסיף כלי-רכב מסוג זה שבבוא הזמן יגרמו לתאונות. האופנועים שעדיין לא נקנו לא גרמו לתאונות; האם אתה צופה זאת מראש?

י. בן-מאיר:

זה תכנון התחבורה.

כשם שכאשר דן אתה בתופעה אתה דן גם על גורמיה, אתה רוצה לצמצם את התופעה - זה שייך לענין.

י. נבון:

לעצם ההצעה: אפשר להצביע ולהפיל את ההצעה, אבל אי-אפשר להגיד שהיא לא שייכת לענין. אפשר לגייס כוחות ולהפיל את ההצעה. מי שיצביע שידע שהוא מצביע שלא לתת לצמצם את הילודה.

צ. צימרמן:

אפשר להתווכח על הנושא הזה שעות. כל הטיעונים: בעד צמצום, בעד הרחבה, שזה שייך לענין, או לא שייך לענין - צודקים באותה מידה. זאת שיטת עבודה. תפסת מרובה - לא תפשת. הכוונה היא לדעת יותר על תחום מצומצם יותר, כי לנושא זה קשורים אלף ואחד דברים.

ח. גרוסמן:

באמת כלולים בנושא זה טעיפים רבים ואף אחד לא ערער על יתר הטעיפים.

צ. צימרמן:

אני מציע שנקבע כלל לשיטת העבודה שלנו: לגבי נושאים הנדונים בוועדות נהיה קשורים בנושא מסויים במובן המצומצם של המלה.

ח. גרוסמן:

אני מסכימה, אך נושא זה כבר נדון. אינני יכולה להחזיר חזרה את הדין.

צ. צימרמן:

אני מציע לחברי הוועדה, שבזמן שיצביעו בנושא זה, לא יחליטו על השאלה העקרונית אם הסעיף שייך או לא שייך לנושא. השאלה העומדת לפנינו היא: איך לעבוד בכנסת. אם סתם נדבר ונדבר לא נשיג שום דבר. אני בעד העמקה וצמצום. מוטב לבדוק נושא לגופו ולרחבו מאשר לגלוש לדברים נוספים. לא לטובת העניינים לקשור דברים נוספים לנושא.

למרות זאת שהושפעת שהסעיף קשור לנושא נוטה אני לצמצום הקו בשאלה של הצעות לסדר-היום שקל להגיש אותן בנושא נפרד לדיון.

ש.י. גרוס: (א) רצוני להזכיר שכאשר דובר בוועדת השירותים הציבוריים על המרכז הדפונרפי הוזמנו אנשים שונים - הוזמן לוועדה מנכ"ל משרד האוצר והשתתפה בישיבה גם חברת-הכנסת זיגה הרמן - דובר על; כפיצד להגביר את הילודה מ-2 ילדים ל-3, או 4 ילדים. לא דובר על צמצום הילודה;

(ב) אנו הצבענו, כסיעה דתית, בעד העברת הנושא "נוער במצוקה" לוועדת השירותים הציבוריים. לו היינו שומעים שהמדובר הוא בתכנון הילודה לא היינו מצביעים בעד העברת הנושא לדיון בוועדה. אם כן, משתמשים בהצבעה שלנו בניגוד לדעתנו. לא היה מדובר על תכנון הילודה, ואם היה מדובר על כך לא היינו מצביעים בעד העברת הנושא לדיון בוועדה.

היו"ר י. ישעיהו: בעתיד נבקש מיושב-ראש הכנסת והסגנים שידרשו דברי הסבר לגבי ההצעות לסדר-היום שיוגשו על-ידי חברי-הכנסת, כדי שיהיה ברור מהי כוונת ההצעה.

ח. גרוסמן: בתור יושבת-ראש ועדה מקבלת אני את הצעות יושב-ראש הוועדה - חבר-הכנסת ישעיהו, וחברי-הכנסת עופר וצימרמן, שלהבא תובהר בדיוק כוונת ההצעה לסדר-היום.

לגבי הנושא הקונקרטי, אינני יכולה עתה להחזיר את הגלגל אחורה.

מ. נסים: אולי אין צורך בהצבעה. אולי חברי-הכנסת הנמנים על הצעת מיעוט זו ישקלו אותה שנית ויגישו הצעה לסדר-היום; בכך יפתרו אותנו מהצבעה על הנושא הזה.

היו"ר י. ישעיהו: ראשית נחליט אם ההצעה עליה ערערה חברת-הכנסת רוזאל-נאור כלולה בנושא "הנוער במצוקה".

ה צ ב ע ה

הוחלט: לדחות ערעורה של חברת-הכנסת רוזאל-נאור.

היו"ר י. ישעיהו:

ג. הצעת חבר-הכנסת מ. בן-פורת לתיקון סעיף 85 של התקנון

מ. בן-פורת: המדובר בנושא המסקנות של הוועדות לגבי הצעות לסדר-היום. ההצעה שלי הוגשה לפני שנתיים, ב-7.1.70. מבחינת המיקום הצעתי תבוא במקום סעיף קטן (ג) של סעיף 85 וסעיף קטן (ג) הנוכחי יהיה סעיף קטן (ד).

אני מציע להוסיף סעיף נוסף לסעיף 85 בו ייאמר: "כללו מסקנות הוועדה, המלצה לפעולה מצד הממשלה, למעט המלצה להגיש לכנסת הצעת חוק, ימסור השר הנוגע בדבר, תוך ארבעה חדשים מתאריך הנחת המסקנות על שולחן הכנסת, דין וחשבון לוועדה על הצעדים שננקטו לביצוע ההמלצה."

מ. בן-פורת:

בהצעה זו הייתי מודרך על-ידי העובדה שאני בעד הפרדה, לא מלאה, בין הכנסת כרשות מחוקקת לבין הממשלה. נזהרתי מלתת הוראה לוועדה לבצע; אך, מאידך, על הכנסת להקפיד על סמכותה מבחינת הפיקוח על הממשלה, שאחרי 3 חודשים ידווח השר על הצעדים שננקטו לבצוע ההמלצה. שהשר יהיה מודע על כך שעליו לדווח.

היו"ר י. ישעיהו:

יש לנו מספר נושאים שעלינו לדון בהם במסגרת הפרק הדין בעבודת הוועדות, בעיקר סעיף 85 של התקנון לגבי מסקנות הוועדה ואופן הבאתן לכנסת. אני מציע שנדון בנושא זה וניתן למסקנות הללו שיניים; נעשה אותן לדבר חזק יותר ומחייב יותר, ואם זה יצריך הגבלות, או חובות המוטלות על הוועדה בבואה לנסח את המסקנות - כדאי לנו הדבר, ועל-ידי כך נוסף למסקנות שיניים, שהכנסת תיחזק להם באופן כזה שהם יהיו מחייבים ככל האפשר. סעיף 85 הוא הסעיף העיקרי בפרק עבודת הוועדות. נערכה התייעצות של יושבי-ראש הוועדות אצל יושב-ראש הכנסת. בהתייעצות זו כמעט כולם דיברו על הנושא שמסקנות הוועדות חסרות שיניים ואנו צריכים למצוא נוסחה שתקיף את הרעיון שהביא חבר-הכנסת בן-פורת.

אני מציע שחבר-הכנסת בן-פורת ישאיר בלתי את הצעתו. אני, יחד עם חברים נוספים, אנסה לנסח הצעות לתיקון ונביא אותן כפרק שיוכל לבוא לכנסת לסיכום.

מ. בן-פורת:

השארתי בידך הצעה נוספת מ-13.8.70 בקשר לצירוף תקופות כהונה של חברי-הכנסת. הנושא הועבר לדיון בוועדת המשנה של ועדת הכנסת לענין שכר חברי-הכנסת. אני מבקש שיחישו זאת.

ג. בר-יוסף:

בעוד 10 ימים חשוב ועדת משנה זו לעבודתה ותדון בנושא זה.

ש.י. גרוס:

אני מקבל את דברי יושב-ראש הוועדה שצריכים להכניס תיקונים בפרק הוועדות, אבל מנסיוננו ידוע שזה ייארך שנה. אני חושב שקדנציה זו תסתיים בטרם נסיים נושא זה. אני חושש מאוד שלא נגיע לדון בכך.

כיוון שאני מייחס חשיבות מיוחדת להצעתו של חבר-הכנסת בן-פורת מציע אני שנקבל בינתיים החלטת ביניים עד אשר נגיע לתיקון השלם של הפרק. אני מציע שנקבל החלטה המחייבת את הממשלה - את השר הנוגע בדבר, להופיע לפני הוועדה תוך 4 חודשים לדווח לפנייה מה עלה בגורלן של המסקנות.

א. אנקוריון:

יש לקיים דיון בענין זה.

היו"ר י. ישעיהו:

במידה שהדבר תלוי בי, אינני מתכוון להציע פרק חדש של עבודת הוועדות, אלא להציע 4-5 תיקונים קלים, שהכבד מביניהם הוא הצעתו של חבר-הכנסת בן-פורת לסעיף 85 של התקנון. אנו צריכים להזמין את הממשלה לענין זה ונצטרך לרכז חומר של טיעון נגד הממשלה על אי קיום ההמלצות בזמן.

סוכט:

יושב-ראש הוועדה יגיש לדיון מספר תיקונים לפרק הדין בעבודת הוועדות, ביניהם תדון הוועדה בעיקר בתיקון סעיף 85 של התקנון הדין במסקנות הוועדה ואופן הבאתן לכנסת.

היו"ר י. ישעיהו:

ד. סדרי הדיון בהודעת שר החוץ בדבר "התייחדות עם זכר הרוגי-המלכות בבגד והזדהות עם יהודי ערב"

ח. ליאור:

ביום ב' הקרוב - 24.1.72 - תקיים הכנסת מעמד של התייחדות עם זכר הרוגי המלכות בבגד והזדהות עם יהודי ארצות ערב. יימסרו דברי הודעה של שר החוץ.

היו"ר י. ישעיהו:

על ועדת הכנסת להחליט על סדרי הדיון בהודעת
שר החוץ, אם יתקיים דיון, או תימסרנה הודעות של הסיעות, או שוועדת הכנסת
תמליץ לפני הסיעות שלא לקיים דיון ולא למסור הודעות סיעות, אלא תוצע
הצעת סיכום על דעת כל הסיעות שירצו בכך. משום כבוד הענין מציע אני
לקבל את ההצעה שתימסר הודעה של נציג הממשלה ואחד מחברי-הכנסת, בשם כל
סיעות הכנסת, יקריא החלטה קצרה בת 3-4 סעיפים אשר תנוסח על-ידי ועדה
לניסוח שתיקבע על-ידי הסיעות השונות המשתתפות בוועדה. אולי נוסיף גם
את סיעת פאג"י. חבר אחד מכל סיעה. אולי נטיל את הניסוח על שני חברים
אשר יכינו טיוטה על דעת כל הסיעות שירצו בכך.

א. עופר: הענין שייך לסיעות והן בדרך-כלל יודעות זאת.
לא ועדת הכנסת קובעת.

היו"ר י. ישעיהו: אני עשיתי זאת כמתווך בין הסיעות.

מ. נסים: מוסכם שיהיה ניסוח משותף.

י. נבון: אני מבין שאיננו מוסמכים להחליט על ניסוח
כזה של החלטה או של דעה. אנו רק יודעים
שתימסר הודעה של שר החוץ ביום ב' הקרוב בנושא הנ"ל וזה הכל. השאלה היא
אם תימסרנה הודעות סיעות או יתקיים דיון, אבל איננו פוסקים כמה זמן יש
להקציב למעמד זה של התייחדות. נקודה. השאלה נשארה פתוחה. קיבלנו
לתשומת לב את ההודעה.

היו"ר י. ישעיהו: כבר היה לנו פעם נסיון כזה. סיכמנו זאת על
דעת הסיעות, ואותן סיעות שאינן מיוצגות
בוועדת הכנסת - יושב-ראש ועדת הכנסת ידבר איתן.

י. נבון: אני מציע שיהיה: שמענו וקיבלנו לתשומת לב.

הוחלט: להמליץ לפני הסיעות, שלא לקיים דיון ולא
תימסרנה הודעות סיעות, אלא תוצע הצעת סיכום
על דעת כל הסיעות שתרצנה בכך.

היו"ר י. ישעיהו:

ה. סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו בתחום ענייני התרבות
וקביעת הזמן לדיון

ה. ליאור: כיום ב' הבא - 31.1.72, יום ט"ו בשבט שהוא
יום הולדתה של הכנסת - יעלה סגן ראש הממשלה,
שר החינוך והתרבות יגאל אלון, בכנסת את הנושא: "חברה ותרבות בדמוקרטיה
הישראלית" ויתקיים דיון, או תימסרנה הודעות סיעות.

א. רזיאל-נאור: איזה אופי תישא הרצאה מעניינת זו?

ה. ליאור: על-מנת לציין את יום הכנסת, חיפש יושב-ראש
הכנסת נושא מיוחד לדיון ונושא זה התקבל על
דעת כולם. בשנה הקודמת התקיים ביום הכנסת דיון על הקליטה, ולפני כן -
חוק מבקר המדינה.

היו"ר י. ישעיהו: אני מציע שהנושא יהיה: תרבות וחברה. ענייני
התרבות הם בתחום סמכותו של שר החינוך והתרבות.
באופן כזה נדון על פעולות התרבות, אחרת נדון על עולם ומלואו. שיתקיים
דיון על המשמעות של כל הפעולות התרבותיות והשלכותיהן החברתיות.

א. עופר: איננו צריכים לקבוע את סדר-היום, אלא את
השעות לדיון.

האם היה כבר חקדים לכך שנושא שלא היה על
סדר-היום נדון בכנסת?

ח. ליאור: כן, בשנה שעברה נתקיים דיון על הקליטה.

היו"ר י. ישעיהו: לא במקרה הערתי מה שהערתי. בתקופה זו צריכים היינו לשפוע סקירות שרים על פעולות משרדיהם; אבל כאשר התקציב אינו בכיסם של השרים הם אינם דנים על פעולות משרדיהם. אם בא שר החינוך והתרבות ומדבר על התרבות ועל השלכותיה החברתיות, אני מקבל זאת, כי בעיני זה כסקירת שר על פעולות התרבות של משרדו.

י. נבון: אולי לא השתתפתי בישיבת יושב-ראש חכנסת והסגנים בה דובר על נושא זה, אבל אם ועדת הכנסת דנה, לא על כך שהשר ימסור סקירה, זה באמת לא בידינו. אולי גם מה שרוצה אני להגיד אינו בסמכותנו, אבל אני מעלה זאת כדי שנדע היכן אנו עומדים.

הנושא, כפי שהוצג על-ידי מזכיר הכנסת מר ליאור, נושא אופי אקדמאי המתאים לאקדמיה למדעים או בחברה ותרבות. לא זה תפקידה של הכנסת. הכנסת אינה במה לסימפוזיונים. לכנסת צריכה להיות גישה, או שהיא מחוקקת, או מבקרת פעולות, או מביעה דעתה על פעולות משרד. לפי דעתי צריך לנסח כך את הנושא: "פעולות התרבות של משרד החינוך והתרבות", או: "חיי התרבות במדינת ישראל", או: "בעיות התרבות במדינת ישראל". "החברה והתרבות בדמוקרטיה הישראלית" זה נושא לא לנו, לא לכנסת. צריך שיהיה ברור שהכנסת דנה על פעולות משרד החינוך והתרבות. לא מעניין אותי לשמוע במליאה סימפוזיון כזה.

א. אנקוריון: נושא כזה מתאים לחדר ההרצאות בכנסת.

י. נבון: היות ובדרך-כלל מתרכזים חברי-הכנסת בדבריהם על החינוך ולא על התרבות - בעיית התרבות מזמן לא נדונה בכנסת וכדאי שתידון בכנסת. האם מוסמכים אנו לבקש דיון על פעולות התרבות של משרד החינוך והתרבות?

ח. ליאור: כן, ודאי.

היו"ר י. ישעיהו: לפי התקנון אין איסור להביע משאלות כזאת.

א. רוזיאל-נאור: שמחתי לשמוע דברי חבר-הכנסת נבון ויש בדעתי להביע אותם דברים. הכנסת יכולה לדון על הודעות הממשלה, לחוקק חוקים, להציע הצעות לסדר היום; אבל אין דבר כזה שבכנסת ישמיעו הרצאות על הנושאים המרחקים ביותר בעולם. אם רוצים להשמיע הרצאה יש להשמיעה לא בשעות המליאה, אלא בשעות של אחרי הישיבות. אם רוצים למצוא נושא מעניין וחגיגי יותר לכבוד יום הולדתה של הכנסת או באמת יש להשתמש בהזדמנות זו ומוטב ששר החינוך והתרבות ישמיע לנו דברים על התרבות, כי זה עידן ועידנים לא שמענו על נושא זה. השר ארן ז"ל אמר שהוא מתכוון לסקור את התרבות במדינה; זו הזדמנות יוצאת מגדר הרגיל לשר החינוך והתרבות לדון על התרבות בישראל. כמובן ששר החינוך והתרבות אינו יודע מה תקציב משרדו, אך צריך זה להיות דיון על בעיות התרבות במדינת ישראל, ולא הודעות של סיעות. בדיוק עכשיו, לאור העלייה הגדולה, יש לנו לא רק ילדים ונוער הזקוקים לחינוך, אלא צריך לעשות דברים רבי תנופה כיצד להחדיר את התרבות הישראלית לתושבים.

אני מציע לקבוע 5 שעות לדיון.

ש.י. גרוס: האם סקירה זו תהיה במקום סקירת שר החינוך והתרבות על תקציב משרדו?

א. רוזיאל-נאור: לא במקום, אלא נוסף על.

היו"ר י. ישעיהו: הסקירות הן על הפעולות והדיון הוא על פעולות המשרד, כי התקציב בא והולך בצינורות שלו.

מ. ביבי:

לגבי הצעתה של חברת-הכנסת רזיאל-נאור לקבוע 5 שעות לדיון. אני מבקש שהדיונים לא יהיו ארוכים, הארכת נאומים עלולה ליהפך לסיוט. אם איננו רוצים לסרב לאת הנושא ולא להפוך אותו לסיוט - עלינו לקצר את שעות הדיון. הסיעות הגדולות תקבענה נואם אחד, או שניים שיישאו נאומיהם ובכך נצמצם את שעות הדיון.

אפילו 3 שעות לדיון הם זמן רב.

היו"ר י. ישעיהו:

במקרה זה מציע אני לקבוע 4 שעות לדיון, כי אינני רואה הכרח שהדיון יסתיים באותו יום, כיוון ששר החינוך והתרבות ירצה להשיב תשובה לא פחות מפורטת. לא יהיה נורא אם נקבע שעה נוספת לדיון. אין זה חוק שאפשר להעיר הערות קצרות וברורות לגבי סעיפים, זה נושא רחב שצריך לדבר עליו בישוב הדעת ובהשראה.

אני מציע לקבוע 4 שעות לדיון, לסיים את

הדיון באותו יום בשעה 20.00 ולמחרת תימסר תשובת השר.

ה צ ב ע ה

הוחלט:

לקבוע 4 שעות לדיון.

הוועדה ממליצה שהודעת שר החינוך והתרבות, שתימסר בכנסת ביום ט"ו בשבט תשל"ב - 31.1.72, תהיה בגדר סקירה על פעולות משרדו בתחום ענייני התרבות.

היו"ר י. ישעיהו:

ו. קביעת הזמן לדיון בסקירות שרים על פעולות משרדיהם.

ח. ליאור:

הצלחנו לקבל הסכמתם של 3 שרים אשר בחודש פברואר, לפני הגשת התקציב, ימסרו סקירות על

פעולות משרדיהם.

שר הבריאות ימסור סקירתו ב-7.2.72;

שר העבודה ימסור סקירתו ב-14.2.72;

שר החוץ ימסור סקירתו ב-21.2.72.

בשנה שעברה החליטה ועדת הכנסת לקבוע 3 שעות 4 שעות לדיון בסקירת שר העבודה ו-4 שעות

לדיון בסקירת שר הבריאות; לדיון בסקירת שר החוץ.

אני מבקש החלטת ועדת הכנסת על כך.

כדאשתקד.

היו"ר י. ישעיהו:

הוחלט:

לקבוע 3 שעות לדיון בסקירת שר הבריאות;

4 שעות לדיון בסקירת שר העבודה;

4 שעות לדיון בסקירת שר החוץ.

הישיבה ננעלה בשעה 10.15.